СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 185. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 20-го вересня 1945. No. 185. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, September 20, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗМІНИ НА ВИСОКИХ УРЯДОВИХ СТАНОВИЩАХ

Генрі Л. Стимсон зрезигнував із становища секретаря війни, а на його місце іменував президент Труман підсекретаря в цім департаменті, Роберта П. Патерсона. Стимсон справував свій уряд від липня 1940. р., отже перебув ввесь час мобілізації й війни. Він має уже 78 літ і почувається змученим на своїм становищі.

На становище члена Найвищого Суду Злучених Держав іменував президент сенатора Гарольда Г. Буртона з Огайо. Він належить до Републиканської партії, так як і його попередник на цьому становищі, Овен Дж. Роберта. Іменування Буртона викликало прихильні коментарі тому, що президент при іменуванню суддів рахується теж з Републиканцями.

Злука агенцій для робітничих справ.

Зогляду на теперішнє бурхливе наставлення робітничих юній, велику вагу привязують до змін, які перевів президент через злуку агенцій праці. Він злучив Бюро Економічної Стабілізації з Бюром воєнної Мобілізації і Реконверзії, а водночас проголосив, що департамент праці має досить сили й засобів, щоб наладнати робітничі відносини під теперішню пору. До департаменту праці переніс президент самостійну Краєву Воєнну Раду Праці, Службу посередництва Праці і Комісію Робучої Сили. Поза департаментом праці осталася ще Рада Робітничих Відносин. Секретар праці Швеленбак заявив, що предсідник Служби для переговорів з Шікаґа, Едгар Ворен, розпічне негайно працю для порозуміння положення в Дітройті.

ЮНІЯ АВТОМОБІЛЕВИХ РОБІТНИКІВ ЗЛАГОДЖУЄ СВОЇ ДОМАГАННЯ.

Юнія Юнайтед Отомобил Воркерс з Дітройту оприлюднила, що вона не буде домагатися підвишки платні на 30%, коли негайно підприємці підіймуть переговори в справі підвишки. Урядовці юнії заявляють, що деякі підприємці вже зголосили готовість дати підвишку. Між робітниками і в пресі появилися вісти, що юнія навіть пристане на підвишку 5%, коли лише вона прийде негайно. Як причину злагодження домагань юнії подають це, що федеральний уряд вмішався у справу і почав робити перші кроки для вирівнання непорозумінь. Крім цього між робітниками слідно нахил вертати до праці і вижидати правильного рішення справи.

ВІДЛОЖУТЬ ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ГАЙСКУЛ.

Поборова Служба проголосила постанову, що до війська не будуть покликувати учнів середніх шкіл — „гайскул" — поки вони її не покінчать, безогляду на їх вік. Одначе як умову для такого відложення подають, щоб учні не переривали своїх студій, йшли правильно з кляси до кляси і виказували вдоволяючий поступ. На підставі найновішого розпорядку президента, армія покликає по 50,000 нових рекрутів місячно. Вони мають бути у віці 18—25 літ. Давніше армія дозволяла кінчити студентам лише такий курс, який вони розпочали перед 18. роком життя. Тепер вони можуть покінчити цілу науку і щойно тоді піти до військової служби.

КУШАЮТЬ ПЕРЕКУСКУ ДЛЯ ГОЛОДНИХ.

У приявності 200 членів Клюбу Тавигол в Ню Йорку вітворено вівторок 18. вересня кампанію за „перекусками для голодних". На вітворенню була приявна пані Еленор Рузвелт. Вона покушала разом з іншими цю перекуску, яка складається з пів кубка рижу, малої сардинки і одного банана. Є це правильна порція харчу, яку тепер дають населенню на островах Филипинах і подекуди в Европі та в Азії. Щоб поліпшити харч для тих людей зарязалася організація „Ділися харчем". Вона збирає дари по цілому краю.

КНИЖКА З ЖИТТЯ НА УКРАЇНІ — НІ СЛОВА ПРО УКРАЇНУ.

Книжковий критик газети Ню Йорк Таймс з середи 19. вересня переповідає зміст ново-виданої книжки „Пісня Дніпра", написаної жидівським письменником Залманом Шнеуром. Є це історія, яку переживав герой книжки Ноа Пандре в жидівськім середовищу над Дніпром за часів царської влади. Замітне в критиці те, що критик ні словечком не згадує, що події відбуваються на Україні, зате часто згадує, що це було в Росії. Самий автор книжки родився „в Росії", перебув науку в европейських містах, перебував якийсь час в Німеччині і звідти втік в 1940. році. Тепер перебуває в Ню Йорку.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОЇ,
чому не користати з оголошень знаменитих нагод для заробітку, поданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі"?

Президент Труман підтримує змагання до незалежности Кореї

Президент Труман заявив, що освободжена Корея повинна стати вільною і незалежною державою так скоро, як це лише буде можливе. Він покликався при тім на рішення Аліянтів у цій справі і дораджував корейцям бути терпеливими і співпрацювати з Аліянтами для осягнення цеї цілі. Це, що в Кореї затримано наразі японців при адміністрації краю, пояснив президент як переходову конечність, а при цім заявив, що японці є слугами корейського народу. Ця заява була приготована наперед в епартаменті стейту і проголошена опісля президентом для успокоєння корейських патріотів. Предсідник Інституту для Корейських Справ Йонгйонг Кім привитав цю заяву з одушевленням.

ЛЕТЯТЬ З ЯПОНІЇ ДО ВАШИНҐТОНУ

Американські бомбовики марки B-29 вилетіли ві второк 18. вересня в год. 4. сполудня з японського майдану Мізутані для провірки, як скоро вони прилетять до Вашинґтону, тобто простір 6,500 миль. Три літаки, під проводом лютенанта ґенерала Барнія М. Ґілеса надіються перелетіти цю дорогу впродовж 24 годин. Літаки взяли зі собою по 9,000 гальонів газоліни, але понад те не мають ніякого набору.

ЕСПАНСЬКИЙ УРЯД НА ВИГНАННЮ НАДІЄТЬСЯ ШВИДКОГО ПРИЗНАННЯ

Еспанський републиканський уряд, признаний неда вно мексиканським міністерством закордонних справ, надіється швидкого признання від Росії, Китаю, і Чехословаччини, як це оповіщує сеньора де Паленція, що перебуває тепер у Ню Йорку. Вона була давніше еспанською посолкою до Швеції. Паленція твердить, що навіть д-р Неґрін, бувший голова льоялістів, признає новий уряд Хіраля.

ВИДВИГАЮТЬ ПРОЄКТ СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Д-р Ґері Д. Ґідеонс, предсідник фундації „Дім Свободи", установленої на честь Вендела Вилкія, вийшов із проектом створення світової федерації на підставі чартеру Обєднаних Держав. Він теж домагався наладження такого кредиту для держав світу, як був Ленд-Ліз учасі війни, а також постепенного знесення торговельних перепон.

МекАртур припинив видавання японського часопису за поширювання неправди

„Асаґі" — відомий в світі японський щоденник, що є чи не найвпливовішим японським часописом, зістав припинений у видавництві на 48 годин приказом ген. МекАртура за те, що у заголовках та статтях квестіонував аліянтську справедливість, вісти про японські звірства над аліянтськими полоненими, а теж і вжиття атомової бомби. Часопис давав до зрозуміння, що вісти про японські звірства „пересаджені", та що це неможливе, щоб японський вояк, що „є таким добрим сином в дома", міг допускатись таких варварств. Часопис далі піддає думки, що ті оповідання про звірства придумані, щоб тим ослабити те, що зробили американці Японії. Асаґі є першою газетою, що відчула аліянтську цензуру. Та позатим, як кажеться, все є в порядку, коли іде про саму окупацію. Вона поширюється щораз далі без ніяких перешкод.

ДОРАДЖУЄ ЯПОНІЇ ВІДПОКУТУВАТИ І ПОВИНУВАТИСЬ АЛІЯНТАМ

Промовляючи до японських журналістів, новий японський міністер заграничних справ, Шиґеру Йошіда, що щойно обняв свій пост, сказав, що Японія мусить ясно визнати, що вона війну програла і є переможеною, та що згідна виконати всі зобовязання супроти Аліянтів сумлінно й безпроволочно. Таким чином, казав він далі, Японія здобуде згодом довіря світа до себе. При тому Йошіда сказав за свою опозицію, ставлену мілітаристам, за що був поставлений перед воєнний суд. Казав, що він завжди був за мирні відносини з іншими державами і співпрацю з ними. Японська преса пише про нового міністра, що він представляє собою „символ геройського мучеництва за справу мира", та що він був завзятим противником війни.

ДУМАЄ, ЩО ГІРОГІТО НЕ Є ВОЄННИМ ЗЛОЧИНЦЕМ

Американські кореспонденти широко розписуються про пресову конференцію, яку мали з японським премієром, князем Наругіко Ґіґаші-Куні. Вона була надзвичайна не тільки з японського боку, бо небувалою в Японії, але й з американського, коли іде про свободу запитів і способи, якими атаковано японський уряд, а навіть і самого японського цісаря. В часі тої розмови премієр заявив, що Японія є на шляху повної деміліторизації, та що вже знесено міністерство війни і маринарки. Казав, що вже обмежено права палати панів, що вважається кроком вперед щодо демократизації краю. Сама влада, казав далі премієр, взялася вже за покарання воєнних кримінальників. Та тут премієр почав обороняти цісаря Гіроґіта, кажучи, що він не думає, щоб його можна зарахувати між воєнних злочинців. Твердив, що цісаря одурювали мілітаристи, та що ледви, чи цісаря повідомлено заздалегідь і про сам напад на Перл Гарбор.

ЯК МІЛІОНИ ВИТАЛИ ГЕРОЯ!—Ця сцена представляє масу народу, що зібрався перед Сити Гол в Ню Йорку, щоби повитати геройського оборонця Батаану і Корегідору на Филипинах, що недавно зістав звільнений з японського полону. Це, як легко догадатись, ген. Джонатан Вейнрайт. В самому Ню Йорку витали його міліони.

СОВЄТИ БАЖАЛИБ СТАТИ ТРОСТІСОМ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ В ТРІПОЛІТАНІЇ

Монольоґ, про який згадували американські кореспонденти у вчорашніх звідомленнях про наради Ради Заграничних Міністрів Пятьох Потуг у Лондоні, а який відносився до промови Вячеслава Молотова, совєтського комісара заграничних справ, був, як тепер виявляється, небувалою сензацією. У тій промові Молотов зазначив, що Совєти дуже заціkавлені відносинами в Африці й над Середземним морем. А далі підкреслив, що якщо дотеперішня італійська кольонія в Африці — Тріполітанія — мала би бути віддана комусь з Обєднаних Держав під заряд, то Совєти бажалиб стати таким зарядцем.

СПОДІВАЮТЬСЯ ДАЛЬШИХ ДОМАГАНЬ.

В Лондоні політичні кола є того переконання, що це, що сказав Молотов в справі Тріполітанії, а далі й Ерітреї, є щойно вступом, бо Совєти поставлять ще інші, далекосяглі територіяльні домагання, не зважаючи на те, що великі потуги станули в Сан Франциско на тому, що вони не будуть змагати по війні до територіяльного побільшення. Отже кажеться, що Совєти будуть домагатись заряду над Додеканезькими островами, хоч ті острови, що належали до Італії, малиб тепер перейти в посідання Греції. Далі Совєти зголосять свої претенсії на Близькому Сході, до порту над Чорним морем, до Ірану і т. п.

ЗАКРОЮЮТЬСЯ ДВА РІЗНІ ТАБОРИ.

Коли брати під увагу наради, що тепер ведуться в Лондоні в справі наладження мирних відносин, то впадає виразно в очі, що є різниці між представниками Злучених Держав і Англії та представниками Совєтів щодо розуміння відносин в таких краях як Греція, Румунія, Болгарія. Те, що в Совєтах є демократією і висловом народу, цілком не відповідає поглядам американців і англійців, і навпаки. Греція є для Совєтів майже „націстівською", а для Англії й Америки такою, що ступає на демократичний шлях. В Румунії уряд Грози є для Совєтів народним, а для Америки та Англії накиненим Совєтами. Подібне завважується і в відношенню до того, що діється в Болгарії.

НАРІКАЮТЬ НА БИРНСА.

Американські кореспонденти кажуть, що вже навіть від Молотова можуть більше довідатись як від свого секретаря стейту Бирнса. Та Бирнс є мабуть в такому положенню, що тепер треба змінити багато з того, що вже було обговорене й вирішене у Вашинґтоні. Тому і не так легко давати йому тепер відповіди на різні запити кореспондентів.

СТАЛІН НІБИ ХОЧЕ УСТУПИТИ.

В Парижі преса рознесла чутки, що походять від Делбара, себто такого журналіста, що визнається чи не найкраще на російських справах, що Сталін, що має 66 років, слабий і хоче відтягнутись від політичного життя. Зокрема хоче зрезиґнувати з премієрства.

ІНАКШЕ, ЯК КАЖЕ МОЛОТОВ.

Лондонські газети представляють цілком інший стан Румунії, ніж той, що його змальовує совєтський комісар Молотов. Пишеться, що король Михайло хоче, щоби були здійснені вимоги Аліянтів, а тим самим, щоби був заведений демократичний режім на місце диктаторського режіму Грози, якого попирає Москва.

ЗА ТІСНИЙ ЗВЯЗОК З СОВЄТАМИ!

Які є заміри Совєтів супроти Ірану, можна пізнати по тому, що московська преса розписалася про просьбу „опозиції" в Ірані, звернену до Ради Заграничних Міністрів у Лондоні, щоби перевести в Ірані драстичні реформи і завести там таку заграничну політику, яка спиралась на приязних відносинах з Совєтським Союзом. Далі кажеться, що в Ірані переслідують „демократичні організації". Знов совєтська пресова агенція розписується про „автономний рух", що змагає до злуки з совєтським Азербейджаном тих іранських територій, що мають нафтові терени.

ПЕРЕПАЛО СОВЄТСЬКЕ ВЕТО.

Екзекутивний Комітет Обєднаних Держав рішив 11 голосами проти 3, щоби дати Асамблеї Обєднаних Держав уже на першій сесії змогу допустити ще інші держави до Організації Обєднаних Держав. Проти цього був совєтський представник А. Громико, а за ним пішли совєтські сателіти: Чехословаччина та Югославія.

ЗА КОЛЕКТИВНИЙ ЗАРЯД!

Американський проєкт в справі таких територій як італійські кольонії, був за те, щоб їх віддати під заряд тої чи іншої держави. Та як Совєти зголосилися до того заряду в Африці, зайшла зміна. Америка та Англія є тепер за колективний заряд, а не поодинокний.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОСЯТЬ КНИЖОК І ЧАСОПИСІВ

Нема тепер такого дня, щоб не надходив до редакції якийсь лист з Европи з проханням надсилати часопис. Українці, що перебувають на чужині, є так зголоднілі на українське друковане слово, що хоч живуть самі в невідрадних обставинах, а то й в нужді, годяться навіть платити за український часопис, коби тільки могли його діставати. В деяких листах пишеться, що українці по німецьких таборах, чи в різних місцях примусових робіт, цілими роками не бачили українського часопису і цілком не знають, куди розбрилися українці, що були міліонами в Німеччині, та яке де є українське життя. Є відтяті від усякого осередку українського життя на еміґрації навіть українці, що живуть у різних місцевостях Франції, бо й звідтам часто пишуть, що теж не мали від років української ґазети в руках.

Пишуть люди, що походять з Західної України і Східної, старі й молодші віком. Пишуть, що затратили в часі війни всякий звязок з своїми рідними та знакомими і з своїми орґанізаціями. Більшість пише виразно, що для них українська ґазета є тепер важніша ніж харч, хоч і цього їм бракує. Теж і наші хлопці, що є в американській армії, а які стрічаються з українцями на німецькій території під німецькою окупацією, пишуть те саме. А знають про це многі читачі, бо й вони дістають такі листи з такими самими просьбами.

Так є, що ніякий наш часопис не зможе і при найліпшій волі піти на зустріч таким бажанням, щоби висилати його даром на більші розміри. Наразі взагалі не можливо було виконати у більшости випадків такі просьби, бо перешкодою були поштові приписи. Та, як треба надіятись, ті перешкоди будуть усунені, а до деяких країв, як от до Франції, вже можна посилати. Згодом буде можна слати і на німецьку територію під американською владою. На це треба нам усім бути готовим. Теж памятаймо, що люди просять нас, щоб їм посилати не тільки нову ґазету сперед кількох місяців, але і ґазети сперед кількох років! Пишуть, що вони цікаві знати, що діялось і писалось в українській справі. І як старою не булаб українська ґазета з часу війни, вона буде розхоплена і читана. Таке пишуть та ще з додатком, що доконче треба їм українських книжок, бо нема з чого дітей вчити, ні що дати їм читати.

Звертаємо на ці справи увагу цілого загалу. Можливо, що вже незабаром буде можна подати адреси, куди треба буде висилати українські книжки і ґазети. Та тимчасом треба висилати їх тим особам, що за тими книжками і ґазетами до нас звертаються. Теж переховуймо хоч тепер важніші числа ґазет, в яких пишеться про різні українські справи, щоб їх можна було вислати українським гуртам в Европі чи Африці, бо там десятки тисяч людей не мали в руках українського друкованого слова не то місяцями, але цілими роками.

ПРОТИ ДРАСТИЧНИХ ЗАСОБІВ!

День за днем іде чутка, що тут і там вибух страйк робітників. А страйк означає, що таке і таке число робітників залишило працю. У тому самому часі теж оголошується, що тут і там звільняють робітників по фабриках, бо треба переходити з воєнної промисловости на мирну, чи замикають фабрики через страйки.

Сяк чи так, а зростає число безробітних. Не є воно наразі нічим надзвичайним і трагічним. Нічим таким, що повинно цілий край залякати. Нічого такого нема. Але може бути!

Всі ми памятаємо часи по минулій світовій війні, а тому не можемо легковажити собі проявів безробіття і в теперішню пору. Ми розуміємо, що по такому величезному розмахови воєнної промисловости, як це було за час війни в Америці просто є конечною певна передишка, щоб можна перейти на мирну продукцію. Та той перехід буде нормальнішим і скоршим, коли як збоку промисловців, так і робітництва, не буде роблено щось такого, що спиняє цей перехід. З такого боку треба глядіти на ті страйки, що тепер зачинають вибухати, як і на замикання фабрик.

Страйк є великою і справедливою зброєю робітництва, добиваючогося кращих умовин праці. Але робітництво є частиною суспільства. Робітництво це теж частина, і то велика, державного орґанізму. Судьба того орґанізму — це судьба і робітництва. Сильна державна скарбниця — це теж здорова економічна підстава робітництва і ним запрацьованого й заощадженого гроша. А підупадаючий на вартости доляр, чи там інфляція, це теж руїна і для робітника, може ще більша ніж для багатирів.

А якщо має бути піднесена десь заробітна платня, то чому якраз в одній професії, в одного роду продукції, чи праці? Особливо тоді, коли іде про піднесення там, де робітники краще заробляють ніж їхні брати чи сестри в інших професіях, хоч теж тяжко працюють.

Цілком слушно підносять, що робітництво не має ворога — в уряді в Вашинґтоні. А коли є тепер при владі такий уряд, що з робітництвом симпатизує, то требаб з таким урядом рахуватись і не ставити йому колод у перших його кроках наладити повоєнні обставини в світі такими домашніми клопотами, що вказувалиб світови, що ми хочемо робити порядок деінде, а не вміємо його зробити в себе, в дома. А на таке вже дехто натякає, коли широко розголошує вибухи наших страйків в Москві, зазначуючи, що коли в Америці велике безробіття, то в Советах такого нема...

Ось ті речі повинні заставляти провід зорґанізованого робітництва до глибокої розваги, коли він береться за проголошування страйків, збільшаючи тим способом ряди безробітних і спиняючи перехід нашого життя з воєнного на мирний. Робітництво не може резиґнувати з такої зброї як страйк, але й не повинно тої зброї вживати тоді, коли нею наносить шкоду цілій суспільности, а в тому і собі самому. Живемо в краю, де люди вірять в компроміси, в те, що треба переговорювати і доходити до здійснення своїх бажань арґументами і при допомозі публичної опінії. Таким шляхом треба йти — як довго це можливе — і зорґанізованому робітництву, особливо тоді, коли воно має за собою центральну владу в краю, що вже дала багато доказів, що є за піднесення життєвого стандарду робітництва, за щораз кращі умовини праці, та завжди готова посередничити, щоб таким чином помогти робітництву добитись свого.

Тому саме немає причини до вибуху щораз нових страйків у такій повоєнній стадії, в якій ми ще знаходимось. Це є за драстичний засіб на теперішні часи і обставини, коли ще цілий світ напружений і не замирений, та коли стільки нужди у різних війною знищених краях, які треба ратувати.

Микола Чубатий.

Компромітують перед світом імя України

Україна стала в Сан Франсиско членом Обєднаних Держав. На останній конференції УНРРА в Лондоні постановили приняти Україну в члени теж цеї організації, що ставить собі благородну ціль — нести поміч краям знищеним війною та помогти страждаючому людству піднестися до нормального та людського життя. Здавалосяб, що навіть противники Советів повинні би бути вдоволені з того, що назвище України появляється щораз частіше на міжнародних зїздах та поміж членством міждержавних організацій, хочби з чисто засадничих причин. Так теж і ми ставилися до справи приняття України в члени Обєднаних Держав, хоч дуже добре розуміємо, що уряд червоної України в нічім не репрезентує справді українського народу, а тільки представляє Москву.

Радуватися чи сумувати нам?

Отже, не зважаючи на це все, ми ставилися позитивно до введення імени України поміж вільні народи світа, дарма, що Україна не є вільною, а український нарід не є ще ніякою державною нацією, тільки в найстрашнішій неволі московського сусіда. Всеж таки, колиб нас хтось хотів спитати, чи для українця, що любить рідний край та над все на світі дорожить іменем України, є бажаним, щоби червона Україна стала теж членом УНРР-и, як це запропонували Совети, то я був би заклопотаний, що відповісти.

Звідки це заклопотання для кожного українського патріота, можна додумуватися. На останнім засіданні УНРРИ виринула справа, що стає свідоцтвом моральности кожної присутної там нації. Виринула справа, чи ця міжнародна добродійна установа має помагати збігцям, які з політичних причин не хотять вертати на рідну землю, чи не має помогати. Совети та їх сателіти, як Югославія, Чехія та Польща, були за те, щоб їм не помагати. Іншими словами, Совети та їх сателіти є за те, щоб ці люди, що є інших як вони політичних переконань, або згинули з голоду або віддалися в руки влади, яка з пімсти на противнику поставить їх під „стенку" або в щонайкращім випадку зашле на повільну смерть в підбіґунові околиці. Це такий підхід до справи ґуманітарної помочі.

Проти того нелюдського підходу до ґуманітарної справи та до свободи кожної людини мати свої політичні переконання виступили всі інші держави, без виїмку, ставши на становищі, що людина противних переконань, по засадам нашої цивілізації, має право до своїх переконань та до їх охорони. Така людина, викинена з рідної землі, є жертвою війни, і як така повинна дістати поміч та охорону ґуманітарної міжнародної установи.

Найенерґічніше боронив таке становище бувший нюйорський ґубернатор Лімен, директор УНРРИ. Справу відложили на пів року, до найближчого засідання, на яке Москва мобілізує свої сили, щоби там виступити численніше, з більшим числом своїх поплечників, що заступатимуть їх питоме становище. Тому Совети поставили внесення, щоби в члени УНРРИ покликати також Україну та Білорусь.

На що Советам там України та Білоруси, можна догадатися. Йде з одного боку про число голосів на зібранню, а дальше йде також про це, щоби самі представники України, ніби українці, заявилися за відмовленням помочі політичним збігцям, що опинилися в західній Европі, втікаючи перед червоним терором.

Совети знають, що між тими збігцями є найбільше українців, тому, по їх думці, буде добре, коли саме делеґат України, призначений Кремлем, заявиться проти уділювання помочі українським збігцям.

Правда, небагато нині світ вже й вірить в цих делеґатів „вільної України та Білоруси" та добре розуміє, кого вони репрезентують, проте поява таких українців на УНРР-і та їх заява проти українських збігців малаб робити більше враження.

Україна на службі чекістів.

Не йде про тих делеґатів, які з українськими масами нічого спільного не мають. Та перед нами незвичайно болюче явище, назва Україна зачинає бути поневірана перед світом. Україна має сидіти поміж тими, що хотять методи, противні нашій тисячлітній цивілізації, стосувати в новім повоєннім світі.

Назва України була досі або мало знана, а як була знана, то з доброї сторони. Хто пізнав Україну та її свободолюбні стремління, той мусів з французьким Вольтером з 18. століття признати, що Україна все прямувала до свободи і ставала в обороні переслідуваних. Українське козацтво стало символом борців за національну та соціяльну свободу ще тоді, коли в більшости держав Европи панувала неволя простої людини. Україна була доси в міжнародній опінії бідна, але гідна, як каже українська народна пословиця.

Тепер Совети втягають Україну в різні свої чорні справи. Совети домагаються від України, щоби вона своїм добрим та досі свободолюбним іменем покривала всі злочини, що їх нині червоний режім виконує на міліонах поневолених народів. Совети тепер домагаються від України, врешті тою так само як від своїх других сателітів, щоби вона виконувала ролю чекіста у відношенню супроти своїх рідних братів по крови, а також супроти сотень тисяч всіх вільних людей середущої та східної Европи, де нині сягає рука червоного режіму.

Україна своїм добрим іменем малаб приняти на бажання Москви ролю чекіста і супроти патріотів Литви, Лотви, Естонії, Фінляндії, Болгарії, Югославії та Польщі, які, подібно як найкращі сини України, мусіли опустити свою рідну землю.

Вже в часі конференції в Сан Франсиско всякі найбільше реакційні внесення Советів, що прямували до ограничення свободи людини та народів, мусіла Україна своїм іменем послушно підпирати. Тепер Москва домагається, щоб Україна у варваризмі йшла дальше й дальше. Не йде про особи представників, бо вони ті самі є в совєтській делеґації й ті самі є в українській чи білоруській делеґації. Але йде нам про імя України, так брутально надуживане червоним режімом.

Боронім доброго імени України!

Не всі у світі так докладно зорієнтовані, хто то властиво є ці люди, що носять леґітимації представників України. Одначе кожному вбивається в память, що під найгіршим міжнародним починном підписується все Україна.

Результат появи України на міжнародному ґрунті під протекторатом Кремля буде той, що по кількох літах назва України стане найбільше зненавидженою назвою серед народів світа. Назва „Україна" стане символом якогось народу жадного крови, жадного жертв людей, що їх одинокою виною на світі є це, що хотять насильство та злочин з міжнародного життя усунути раз на все, що хотять завести світ правдової волі та правдивої демократії.

Від тисячі літ український нарід все був проти насилля людини над людиною. Від своєї появи на історичній арені український нарід все був відомий з рідкої толеранції та вирозумілости для людини іншої віри, іншого краю або інших звичаїв. Тепер Україну запрягають йти разом з Москвою у її погоні за пробоєвиками кращого світа.

На нас українців поза Советами спадає святий обовязок з усіх наших сил усвідомляти перед світом, зокрема перед англьосаським світом, що Україна, ця традиційна, свободолюбна Україна, нині має в краю замкнені уста терором, а поза українською землею свободолюбна Україна [illegible] від Владивостока по Лондон. Її голос це правдивий голос українських мас, бо Україна все прямувала до свободи. Боронім несплямлене назвище нашої батьківщини!

ЖАРТИ

— Волію мати тиф, як бути міліонером.

— Чому?

— Бо міліонери вмирають всі, а на тиф вмирає тільки 65 процент хорих.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

79)

(Всі права застережені)

— Про „лепту" залишіть говорити, добродію, бо такої не прийму. На подорож у вашу околицю я не витрачувався: приїхав товаровим поїздом у пошуках праці. Так само і поїду від вас. Все одно на зиму мушу до більшого міста діставатися. Лепт ні від кого я ще в житті не приймав, не прийму і від вас. Поки маю голову й здорові руки — ніяких збірок не потребую. Коли хто має щире бажання ще щось дати, тож потреб є, а є! І рідна школа, і інваліди, і політичні вязні! Вважаю, що раз наш нарід вимирає з голоду, то брати якісь збірки у власну кишеню було би злочином!...

Здивувались фармері такій заяві, та скинулися ще на дві з чимось десятки. Безхатний неаби як виріс у їх очах. „Квінтет" відспівав кілька пісень, тай по підприємстві. Але не так то легко вдалося Безхатному зо школи вибратися! Обступили його фармері, наперебій запрошувати до себе в гостину. Першим зачепив його фармер, що не дав йому закінчити копання пивниці. Несміло якось протягнув руку, начеб побоювався, що він привитання не прийме, одночасно кажучи:

— Оце, я розумію, промова!... Зроду ще такої не чув! Що ні слово, так є над чим подумати. А то приїде який панок, натарабанить сім мішків гречаної вовни, збере збірку собі за труд, тай по всьому! Розчолопати ту мову — нічого від неї зістається. От, говорив, аби говорити! Ну, добродію, не знав я, що з вас аж такий промовець! Я думав, простий безробітний по фармах волочиться, аж ти ого-го!

— Ая, не нашим панкам пара! — докинув його зять, той самий, що через нього Безхатний залишив у співрозмовника роботу.

— Дивно мені, чому ви відмовилися від збірки? Таж у нас, як приїде хто з відчитом, так йому за труди і на подорож по дві-три збірки переводять! Хоч би пів сотки зібрали, то все мало...

— Я втримуюся з фізичної праці, відповів Безхатний. — А чому не хочу збірок, я вже сказав. Може колись, як вже запанію, тоді на збірки буду ласитися. А поки що, коби здоровля! Зароблю якось на життя!

— Все таки, виж трудилися. Дивіться на інших!

— Не звик ні на кого оглядатися. Кожний діє так, як йому сумління диктує. Про збірки у власну користь може говорити хіба той, що на людській нужді собі гріш збиває. Подумайте, як би то виглядало: на вічу про голод в Україні промовець взяв собі таку то й таку суму. Виглядалоб, що той голодуючий — це він! Кажете, інші беруть... За те і ви про тих збірковичів зневажливо говорите.

— З вашим відчитом ви можете обїхати всю Канаду! — вмішався у розмову склепар.

— Не думаю! Відчит міг бути цікавим для фармерів, бо говорилося у ньому про хліборобство. Міського робітника хліборобством не зацікавите.

Сяк так викараськався Безхатний зо школи. Щоб фармерів відмовою від гостини не образити, дякував, та виговорювався, що мусить якнайскоріше, за погоди, діставатися до Винипеґу. А там, може вдасться поїхати на зиму до ліса, як попередних років. Фармері жалували — Безхатний жалів якраз і не любив... Не всі, одначе, поставилися до нього з такою прихильністю. Не далі, через день почув, що він „горда собі штучка", перебраний на робітника „панок", може навіть „детектив" Приїхав, попрацював, де годиться, а самий добру платню дістає щомісяця. Бо ніби звідки такий мудрий викопався? Ніхто його не знаю, ніяка орґанізація його не висилала! Підосланий, безперечно!

Виходило, щоби щось добре зробити, треба зразу запастися „ярликом" якоїсь орґанізації. А там відомо, мусить людина на все закривати очи, вихвалювати свою партію, критикувати всі інші. На таке Безхатний погодитися не міг.

Пару днів ще затримався у свого працедавця. Призначив день коли має виїхати. Фармер пристарався грошей за роботу. А в околиці гуділо. Вістки про незвичайного волоцюгу-еміґранта пере-кинулися у сусідні місцевости, розбурхали людську цікавість. Не що інше пригнало двох фармерів з околиці миль за пятнацять, членів чи голов Народного Дому. Вмовляли дати у них відчит і вмовили. Їхати з ними, до відчиту кілька днів байдикувати нахлібником у незнаних людей Безхатний не схотів.

Наступної суботи відчит відбувся. Знов зібрався Безхатний до виїзду, аж прийшло два листовних запрошень з подальших вже околиць. Видно пішла про нього добра чутка. Нічого діяти, — забрався з манатками. Обчислював — коли кожня українська кольонія ще не раніше Різдвяних свят. відчитом, то до Винипеґу прищо дорозі запросить його з Засобів на оплату переїзду й життя сподовж пару місяців не мав. Вирішив, для користи справи, поступитися своєю скрупулярністю і людською гостиною не гребувати. Чейже не голодуватиме поміж людьми! Збірок вирішив не приймати. Прийматиме від запросивших його кольоній кошта переїзду до найближчої іншої околиці, що його запросить, не більше! На тому рішені заспокоївся. Не позбувся всеж якоїсь ніяковости... На щастя чи нещастя його відчитова подорож швидко урвалася.

(Дальше буде).

ЖАРТИ.

Як то він робить.

Один з учнів славного різьбаря Архипенка запитав його одного разу:

— Учителю, в який спосіб твориш свої мистецькі твори?

— О, то цілком просте! — беру брилу мармуру і відрубую від неї все, що непотрібне...

ЩО ПИШУТЬ?

I. З листа священика-українця.

Один з головних радних У. Н. Союзу переслав нам листа, що дістала його парохія від одного з українських священиків з Галичини, що тепер є на німецькій території, яка є під американською окупацією. В листі знаходимо просьбу одного молодого біженця до родичів, що є в Америці, яких повідомляє, що живе. А далі пишеться в листі таке:

* * *

Перш заки виясню причину мойого листа позволю собі представити себе. Називаюся о. С..., священик жонатий з львівської дієцезії, який подіями на наших землях та воєнною хуртовиною опинився на терені Австрії... Я був духовником полевим... Живемо в таборах усі разом. То є священики, інтеліґенція, яка була змушена втікати перед большевиками, і робітництво, яке німці силою вивезли до Німеччини... Тут, на щастя, стрінули ми жовніра-українця..., який нам подав адресу...

Життя в таборах нижче критики. Але воно ще можливе, поки літо та тепло. Але як настане осінь або й зима, то мало хто остане живим. Тепер живемо в розваленій бомбами школі, що без вікон і дверей. А тут ще американці й австрійці хотять нас силою висилати в большевію, де чекає нас не так смерть, бо тої ніхто нас не мине, але перед тим ще страшні катування-тортури.

Прохання є те, щоб там у Вас в Америці робити трохи рух, щоб не висилати українського люду на смерть до большевії, а американцям представляти ту правду про большевизм, що там нема жадної демократії, а така диктатура як Гітлера в Німеччині.

Дальше булоб добре, щоб наші громадяни постаралися прийти з поміччю тим усім нашим утікачам, що стратили майно і все, що мали найдорожчого на тій землі: рідну землю, найближчих осіб, синів, чоловіків, батьків, які згинули через большевизм, чи яких замордувало німецьке Ґестапо. Можемо припустити, що в тій війні наш нарід втратив коло 15 міліонів населення. Я сам на чужині від 1939 року і відтоді не бачив своєї дружини. Дитина остала у Львові.

Для нас дуже потрібні книжки до науки анґлійської мови, то є самоучки українсько-анґлійські або польсько - анґлійські і такі словарці. Їх треба дуже багато. Дальша поміч може бути різноманітна — в одежі й в харчах. З одежі на першому місці є панчішки для діточок та теплі зимові речі...

Поручаюсь Вашим святим молитвам та ласкавій памяти, остаю з пошаною слуга в Христі...

II. З листа українця-вояка.

Ствердивши, що знає, що в Америці збирають допомогу біженцям, пише таке:

* * *

Я особисто взяв до себе 2 хлопців, один з Горохова, другий із Станиславівщини, **та держу їх на своїм кошті вже другий місяць і думаю, що так ми останемось разом та будемо ділитись долею і недолею, що нас спіткає.** Кожного вечора заходжу до обозу, де є наші українці з Великої та Західної України, є поодинокі і є цілі сімї, вчисляючи дітей по 1 року і т. д. Потішаю їх, чим можу. Всі вони ждуть рятунку від Вас, то значить сподіваються, що прийме їх Канада або Америка, бо до **СССР вертатись ніхто не думає, мовляв: „краще повіситись"!**

Чуюсь між ними дуже добре, тому, що в них дух не зломаний та надія є на краще майбутне. Нераз зберемося та заспіваємо свої пісні, тоді здається, що я між своїми.

За 3 дні виїзджаю до Англії на відпустку так, що буду в Клюбі в Лондоні, де переговорю деякі справи і хочу дістати **книжок та часописів** для своїх людей. На тім кінчу тих кілька слів і дуже прошу пишіть до мене і повідомляйте про Вашу працю, щоб я міг тим своїм землякам дещо сказати та потішити їх, що є ще люди, котрі дбають про них.

Вірю, що вислухаєте моєї просьби і напишете. Здоровлю Вас і Вашу сімю та бажаю Вам всього найкращого і успіху в вашій праці. Дай Боже, щоб наша праця стала підвалиною нашої великої спільної хати, бо в „своїй хаті своя правда!".

ЖАРТИ

З одного бандита — шість.

Одного опришка перед замкненням до вязниці сфотоґрафовано в шістьох позах.

Коли тому опришкові удалося втекти з вязниці, зараз розіслано його світлини до всіх поліційних станиць в цілім краю.

По кількох днях до головної команди надійшов телефонограм з одної станиці:

— Пять бандитів вже зловлено. Ми вже на сліді шестого. Арештуємо його за кілька годин.

Популярність.

Вожд американського війська в часі першої світової війни, ґенерал Першінґ мав величезну популярність. Він дав собі якось вирвати два зуби, й на другий день довідався, що спритний дентист продав його зуби, беручи за них по 100 дoff лярів. Обурений ґенерал зараз поручив свому адютантові відкупити свої зуби.

Вже по двох днях адютант приніс йому... 171 зубів.

ДЛЯ ПІЗНАННЯ УКРАЇНИ

ВЧАС ВЕЛИКИХ СУСПІЛЬНИХ ПЕРЕВОРОТІВ
нема кращої книжки, як історія самостійної української козацької республики
відомого ЮРІЯ ВЕРНАДСЬКОГО,
професора історії в Єйльському університеті, під нагол.:

BOHDAN
HETMAN OF UKRAINE

150 СТОРІН. ПОРТРЕТИ Й ІЛЮСТРАЦІЇ. ЦІНА $2.50

ДЛЯ ЗАМОВЛЕННЯ ШЛІТЬ ЦЕЙ КУПОН:

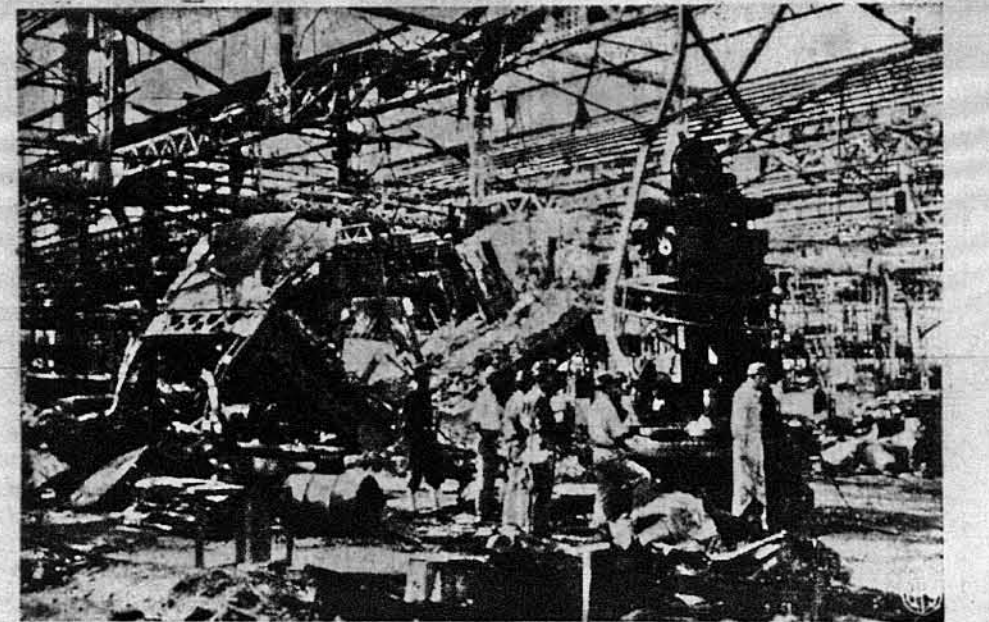
"SVOBODA," P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Посилаю осьтут ______ долярів моні-ордером (чеком) і прошу вислати мені ______ примірників книжки: BOHDAN, Hetman of Ukraine.

Імя ________________

Адреса ________________

Місто ________________ Стейт ________

НАСЛІДКИ АМЕРИКАНСЬКИХ БОМБАРДУВАНЬ. — Перед собою маємо руїни найбільшої японської фабрики літаків в місті Нагоя, Японія. Так її знищили американські бомбери марки B-29. Дах цілковито зірвали, а машини поторощили. Ось такими речами треба собі пояснити, чому Японія приняла безумовну здачу.

УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ЮГОСЛАВІЇ.

Білгородське радіо донесло, що в Новім Саді, у Войводині — себто в тій части Югославії, що лежить на північ від Дунаю та що до 1918 р. була складовою частю Угорщини — відбулася конференція понад 300 делеґатів молоді зі шкіл другого ступня та шкіл промислово-торговельних цеї провінції.

(Войводина, заселена властиво аж тоді, коли від турків визволили її Габсбурґи, за цісаревої Марії Тереси та її сина Йосифа II-го, має дуже мішане населення. Переважають православні серби, для яких Габсбурґи заложили були митрополію і духовну академію в Карловацу, де першими професорами були українці, покликані з Могилянської Академії у Києві. Меншість населення творять кольоністи словацькі, німецькі та карпаторуські, спроваджені там за Марії Тереси. Є там також мадяри і хорвати).

Отже на повижче згаданій конференції в Новім Саді делеґати словаків, мадярів і бачванських русинів зложили подяку за те, що в новій Югославії вони дістали право вести свої школи в своїх мовах.

Донесення додає, що наші бачванські браття дістали свою власну ґімназію в Керестурі у Бачці.

Крім українців (русинів) у Бачці, в Югославії є ще кількадесять українських (галицьких) сіл у північній Боснії в околиці Банялуки. Бачванці належать до українсько-хорватської греко-католицької дієцезії в Крижевачу коло Загребу, столиці Хорватії. Їх владикою був бл. п. епископ Діониз Нярадій, а тепер є хорват. У Боснії українці мали свого власного Апостольського Вікарія. Сестри Василіянки (виховані в Галичині) працювали і в Бачці і в Босні. Виходили там і українські ґазети — в Керестурі в Бачці і в Приворі у Босні. Є й чимало своєї світської інтеліґенції: лікарів, адвокатів, учителів тощо.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

АНСОНІЯ, КОНН.

Для допомоги нашим рідним.

У числі „Свободи" з 31. серпня була згадка про це, що в нас існує комітет, який переводить збірки на народню працю. Ми зосередили нашу працю на збірку одіжи і можемо прилюдно сказати, що успіх був немалий. Ми вислали до складниці в Ню Йорку 2,700 фунтів убрання, а звідки його пересилають в Европу. При такій роботі були й видатки, отже ми їх покрили зо збірки. На опакування одіжи і за ґазоліну для тих, що возили видали ми $28.46.

При цій нагоді подамо звіт із збірки на покриття коштів. У попереднім виказі було сказано, що $10 дало Сестрицтво Католицької Молоді, а то мало бути Сестрицтво св. Єлени, а Католицька Молодь дала $5. — Разом виказ дав $44. Тепер подамо імена дальших жертводавців, а це: по $5: Т. Захарієвич і пані Тута; о. Р. Крупа $3; а по $2: Марія Хамуляк, Марта Брухаль, Марія Ціркот, Софія Дуб, О. Лаврів, П. Насинка; по $1: Марія Глива, Пазя Глива, Г. Журав, Я. Короташ, пані Винник, Юстина Патинок — разом досі $75. Після оплати пересилки з тих грошей переслано до Українського Конґресового Комітету $25, а до Злученого Українського Допомогового Комітету $21.54, отже всі гроші вирахувані.

Збірка буде продовжуватися і її буде вести новообраний місцевий комітет якого предсідником є Яремій Короташ. Загальні збори громадян у допомоговій справі відбудуться в неділю 7. жовтня в 7. годині ввечер у церковній салі. Обовязком усіх добрих громадян прибути на наради і послужити добрим словом, а ще ліпше добрим ділом. Хто хоче дати дари ще перед тим, хай занесе до о. Крупи або дасть до рук теперішньої касієрки Марії Ціркот. При кінці треба висловити подяку тим, що вже склали одіж і дали грошеві дари. **О. Придун.**

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Голос литовців в обороні Литви.

Комітет литовських орґанізацій у Філядельфії вислав телеґраму в імени філядельфійських і околичних литовців на конференцію міністрів заграничних справ у Лондоні на руки американського секретаря стейту Дж. Ф. Бирнса такого змісту (в українськім перекладі):

Злучені організації громадян литовського роду з Філядельфії, Пенсилвенія, звертаються до Вас за ініціятивою до поспішного вицофання російських окупаційних військ, до привернення свободи, суверенности і самоврядування для Литви, до приноровлення Атлянтійського Чартеру і допущення її до Орґанізації Обєднаних Держав". Під телеґрамою підписані: Й. Каваліанскас, предс., С. Земайтіс, секретар.

К. В.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частях
знаменитого повістяра
Уласа Самчука
Сторін 194. — Ціна $1.00.
Замовлення разом з належитістю слати до:
"Svoboda"
P. O. BOX 346
JERSEY CITY 3, N. J.
З Канади замовлення треба платити американською валютою.

РОБІТНИЦІ Й РОБІТНИКИ

Як шукаєте за працею, або хочете змінити цю, що тепер маєте, на кращу, то зголосіться до тих підприємств, котрі подають оголошення за робітницями й робітниками в „Свободі". Зголошуючись у них скажіть їм виразно, що ви читали їхні оголошення в нашій часописи.

Спис Книжок

що їх ще можна дістати у КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

Книжки, поміщені в цім циннику, є по кілька примірників. Тому хто скорше замовить, то ще може дістане.

ІСТОРИЧНІ, СЕНЗАЦІЙНІ Й ВОЄННІ ОПОВІДАННЯ,

Мучениця в Короні або **Тайни дворів цісарських.** Повість на тлі життя і вчинків цісаревої Єлисавети, матери нещасливого архикнязя Рудольфа, замордованої анархістом Лютиком Люченім $ .60
Марта Борецька, історичне оповідання $ .25
1. **Маска,** 2. **Краса,** оповідання А. Чехова $ .10
Меланхолійний валець, новеля Ольги Кобилянської $ .20
Микола Джеря, повість Івана Нечуя-Левицького, з ілюстраціями Е. Турбацького $ .60
Місяць свідок і інші оповідання $ .20
Молодий вік, оповідання для молодіжи, Кн. 1. $ .40
Молода Україна! Провідні ідеї і епізоди — продовження праці Івана Франка $ .60
Монт-Оріоль, роман, Ґ. де Мопасон, перекл. М. Шраґ. Два томи $1.20
Наша пісня, з нотами, 3-те видання $ .25
На верхах. Різдвяна фантазія В. Держируки $ .05
Наречена, Георгій Г. Чулков. Перекл. з росґ мови О.К.У. $ .15
Назва України, з картами, написав С. Шелухін $ .10
На зелених горах, збірка поезій О. Олеся $ .15
Напад на Січ, оповідання Данила Мордовця, і **Павло Полуботок,** поема С. Рудайського $ .10
Нарис римської історії, написав К. Лоський $ .60
Народні казки, ч. 1. $ .20
Народні казки, ч. 2. $ .20
Наука природи, вступні відомости на 1. клясу ґімназіяльну та для народніх шкіл, нап. Поль Бер, переклад з французької мови під редакцією Т. Губенка, з 183 малюнками $ .35
Наука про управу землі, М. М. Белегая $1.00
На воді, оповідання Ґ. де Мопасан, переклав М. Шраґ $ .60
На білих скалах, повість Анатоля Франса, перекл. І. Ґалущинський $ .65
На филях любови (поезії); **Опир** (галицька леґенда), написав І. Мулярчик $ .10
Національне відродження австро-угорських українців (1772—1880 рр.), Вол. Гнатюк $ .25
Національне виховання. Б. Клим $ .15
Начерк історії української літератури, написав Богдан Лепкий, книжка І. і ІІ., брош. $2.00
Начерк стилістики, поетики і реторики, д-р Конст. Лучаковського $ .40
Наша рідна мова, географія України і характер українця, поляка і москаля. Написав проф. М. Возняк $ .10
Наші казки, з образками $ .20
Навернений грішник, оповідання, Б. Пруса $ .20
Найкращі загадки і забавки для старих і молодих $ .20
Народний Декляматор, з переднім словом і вступними замітками, 107 ріжних віршів, опр. $1.50
На стрічу сонцю золотому, повість Марії Колцуняк $ .50
Начерк соціольоґії, нап. проф. д-р Тома Ахеліс, перкл. Якименко. В додатку Поняття соціольоґії по Зіммерлю $ .20
На чужині, оповідання за ріжні пригоди в чужім краю. І. Спілки. $ .15
Не до пари, Панська воля, Максим Грімач, Отець Андрій, Два сини, Данило Гурч. Народні оповідання Марка Вовчка $ .20
Незабутні. Літературні нариси Б. Лепкого $ .15
Незвичайний злодій, дитективний роман, написав М. Старик $ .85
Некультурна, новеля Ольги Кобилянської $ .20
Не любо — не слухай, брехать не мішай, Т. Безшляха $ .20
Не піддавайся біді, оповідання з селян. життя, д-р А. Чайковського $ .25
Не родися красний, але щасний $ .20
Не-читальник, Л. Мартовича $ .40
Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість у 2. томах, Ю. Верного $2.80
Німецько-український словар (кишенковий) $ .65
Німецька селянська війна, Фр. Енґельса (переклав з німецького В. Левицький) $ .40
Новелі, Кн. І., Юрія Сірого $ .70
Орлеанська Дівчина. Історичне оповідання про французьку героїню Івану д'Арк, і інші $ .20
Образки з громадського і письменницького розвитку русинів („Спомини з мого життя"), написав Олександер Барвінський, в 2-ох частях; перша часть з 10 портретами і 13 картинами $2.00
Огляд бувальщини українського народа, переповів В. Андрієнко, з 40 образцями і 3 мапками $ .20
Огляд національної території України. Д-р Ст. Рудницький $ .35
Огонь на услугах чоловіка (3 ілюстрації). — **Становище панщі. — Янко музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі** $ .15
О дванацяти таблицях, оповідання після народних казок $ .25
Оповідання з військового життя і інші $ .15
Оповідання про сорок розбійників $ .20
Оповідання Олекси Стороженка $ .15
Оповідання Пантелеймона Куліша $ .15
Оповідання про заздрих богів, Мих. Драгоманова $ .10
Оповідання з Всесвітної Історії, Ол. Барвінський, в двох частях $ .80
Опришок і інші оповідання $ .20
Орися, Дівоче серце, Січові гості, оповідання П. Куліша $ .20
Основи Пластунства (скавтінґ). О. Яремченко $ .10
От собі сторійки, написав Рудиярд Кіплінґ, переклав Вас. Ткачкевич, з трома образцями, брош. $ .35
От собі казочки, нап. Рудиярд Кіплінґ, пер. В. Ткачкевич, з двома образками, брошурована 20 ц., оправлена $ .50
Про славного українського лиця Івана Сірка. Історична розвідка з картинами, Петбро Сосенко Молодший $ .15
Поза межами болю, картина з безодні, написав Осип Турянський $ .60
Польща йде та й не одна а дві, написав Омелян Ревюк $ .25
Послідне хожденіе Бога по Землі або **Бог на Революції,** гумористична повість, написав П. Крат $ .35
Про українських козаків, татар та турків, зложив М. Драгоманов $ .25
Про походження та розвиток мов або **Як і коли народи навчились розмовляти кожний своєю мовою,** нап. Н. Рубакін, зукр. П. К. $ .25
Про злодія в селі Гаківниці, оповідання П. Куліша $ .25
Під прапором свободи! Вибір патріотичних декламацій $ .25
Під шум млинських коліс, оповідання в 2-ох частях, В. Держируки $ .20
Паки й паки. Про нашу літературну мову, написав М. Левицький $ .20
Поворот з війни та інші **монольоґи, оповідання і жарти** $ .10
Пан Потоцький, оповідання $ .15
Панна де Мопен, роман Т. Ґотіє, переклав М. Шраґ, два томи $1.50
Пачкар, оповідання Б. Лепкого $ .10
Пес Баскревілів, дитективний роман, написав Конан Дойл $ .85
Північний бігун колискою народів, Евгена Єланича $ .15
Під Корсунем, історична повість А. Кащенка, видання 3-тє $ .45
Підручник движивих образів, як оперувати машинами і їх сполучення, Юр. Костура $ .75
Під колесами історії, д-р С. Томашівський $ .25
Пісні щирої любови, поезії Марка Скритого $ .50
Пісні Еміґрантів $ .10
Повісти Т. Шевченка, 1-ший том: Артист, Музика і ін. 2-гий том: Наймичка і інші $ .90
Поганий день Василя Івановича, оповідання Д. Мамина-Сібіряка, пер. Є. Вировий, з малюнками Ю. Магалевського, видання 4-те $ .10
Поезії О. Олеся $ .50
Поезії. Твори Т. П. Куліша $ .50
Полонений на Кавказі, нап. гр. Толстой, правдива подія з російського, брош. 20 ц. опр. $ .40
Попович Ясат, Правда та неправда, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 9-ма малюнками Ю. Магалевського $ .10
Порадник для залюблених або **Як писати любовні листи** $ .35
Порадник лікарський $ .20
Порадник лікарський, написав д-р Силв. Дрималик, ст. 288 $2.00
Починок, оповідання Б. Лепкого $ .15
Поміж ворогами, незвичайно інтересна повість І. Левицького $ .60
Поїзд мерців, картина жертв і трудів, Юра Шкрумеляк $ .15
Похід Українських Армій на Київ-Одесу в 1919 році (короткий воєнно-історичний огляд). Часть 1, 2. і 3. з 23 кольоровими схемами в додатку, М. Капустинський $ .70
Пригоди статечної миші, нап. Д. Мамин-Сібіряк, видання 3-тє, з малюнками художника М. Погрібняка $ .10
Приказки Евгена Гребінки, з портретом автора й передмовою Б. Л. $ .20
Припізнений московський пашпорт, оповідання М. Твейна $ .10
Природна метода лічення $ .15
Причта про садівника та інші оповідання, Метислава Руса $ .40
Про алькоголізм, нап. М. Чайковський, з 11 ілюстраціями $ .10
Про батька козацького Богдана Хмельницького. Нап. М. Грушевський $ .35
Про жіночу неволю в історичнім розвою, Мик. Ганкевича $ .35
Промови, декламації і желання на весіллях, хрестинах і забавах $ .10
Про полові справи, нап. д-р Михайло Кос, четверте змінене видання, з образками $ .30
Про світ Божий, бесіди по природознавству, Ю. Сірого $ .40
Проти алькоголю $ .20
Про тифи — черевний, плямистий та поворотний (з малюнками), написав д-р Ст. Суковаченко $ .20
1. **Про Шевченкові твори.** 2. **Оферма,** оповід. з військового життя $ .20
Пригода Гука, незвичайно займаюча повість славного американського автора М. Твейна $ .75
Пригоди наймолодшого брата, В. Гнатюка $ .15
Про Христофа Колюмба та відкриття Америки (2 ілюстрації). — За-

УВАГА! Повищі книжки продаємо по цінах тут поданих — без опусту.

Замовлення разом з належитістю слати до:

Svoboda

81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City 3, N. J.

З Канади треба платити тільки американською валютою.

Праця для жінок і мущин WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

ПОТРІБНО МУЖЧИН

ТЕСЛІ — ДОСВІДЧЕНОГО
Постійна робота— добра платня.
Frank Lazzaro
9101 3rd Ave., North Bergen, N. J.
Телефонуйте: Union 7-0597

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

Оперейторок
з досвідом
на жіночих пасках
B. S. Belt Co., 264 W. 40th St. N.Y.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ДІВЧАТ
Кілька годинна робота
від 4. попол. до 1 вночі
30 годин тижнево
ТАКОЖ ДІВЧАТ
до цілоденної роботи в день
48 годин тижнево
H. A. WILSON CO.
97 Chestnut St., Newark, N. J.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ЖІНОЧА ЧЕСТЬ

Суддя уважно дивиться на обвинувачених. Їх двоє — чоловік і жінка. Самогонники.

— Так як же, — питає суддя — значить ви, обвинувачений, не признаєте себе винуватим?

— Ні, ні, — говорить підсудний — не признаю... — Вона у всьому виновата. Вона нехай і розплачується. Я нічого про те не знав... —

— Дозвольте, — дивується суддя, — як же так? Ви живете з жінкою в одній хаті і не знаєте, чим займається ваша жінка? —

— Не знаю, громадянине суддя... Вона у всьому... —

— Дивно! — каже суддя. — Підсудна, що ви скажете? —

— Справді так, начальнику-суддя, дійсно... Я у всьому винувата... Мене й карайте. Його то не тичиться... Я варила самогон, коли він виходив на роботу...

— Громадянко, — говорить суддя, — коли ви хочете вигородити свого мужа, то даремне. Суд все одно все вияснить... Ви лише зупиняєте справу. Подумайте самі: не можуж я вам повірити, що муж живе в одній хаті і нічого не знає... Що ви не живете з ним, чи що? —

Підсудна мовчить. Чоловік радісно киває головою.

— Не живу я з нею, — говорить він — ось іменно, що не живу. Деякі думають, що живу, а я ні... Ми не зареєстровані, а живемо в одній кімнаті по знайомости... Вона у всьому винувата...

— Чи так? — питає суддя підсудної.

— Справді так... Мене одну карайте, він не причасний. —

— Ось як? — говорить суддя. — Не живете... щож ви характером не зійшлися? —

— Іменно характером, громадяне суддя. Я належу до союзу безбожників, а вона заражена релігійними забобонами. На Різдво кутю варить і звар, а на Великдень годує мене паскою. Не поважає моєї пролетарської самосвідомости. А до того вона старша від мене і...

— Себто, як старша? — перебиває підсудна. — Ровесники ми з ним, громадянине, суддя... Всього лише на місяць я старша. —

— Так, правда, — говорить підсудний, — всього лише місяць... То справедливо, громадянине суддя... Ну а для баби кожний місяць, як рік, коли діло зайде за сорок.

— А нема сорок. Бреше він, громадянине суддя. —

— Ну, хоч і нема, але для баби і тридцять девять літа. І волос все таки сивий під сорок і взагалі... —

— Що взагалі? — обурюється підсудна. — Ти докінчуй! Нічого мене перед народом соромити. Що взагалі?

Суддя посміхається.

— Нічого, Марусенько... я лише так, для судового протоколу. Я кажу... взагалі і шкура вже не та і зморщки — так сказатиб у сорок літ... Не живу я з нею громадянине суддя.

— Ах, ось як, — кричить підсудна. — Шкура тобі не до смаку? Зморщки тобі, мордо собача, не подобаються? Перед народом соромити мене собачий син вигадав. Бреше він громадяни судді! Живе він зі мною сучий син! Живе. І самогонний апарат сам купував. І хабарі в міліції він платить і ґепевістів, щоб не викрили, він підпоював. Яж для нього, для сучого сина, кров псую, рятую його, а він ось що! Соромить мене... нехай разом карають! —

Підсудна плаче, голосно сякаючись у хустинку. Підсудний злякано дивиться на жінку. Потім розпучливо махає рукою.

— Дурна баба все бабою... Нехай уже громадянине суддя... Я теж... І я винуватий... Нехай вже... От стерво!

Суддя наражується з засідателями.

М. Зощенко.

NATION'S OWN—General of the Army Jonathan Wainwright, hero of Corregidor, leans on cane as he stands up in car to wave to millions who greeted him in New York City. General, 62, shows effects of his imprisonment of 39 months behind Jap barbed wire. He was liberated by Russians at Sian, Manchuria, Aug. 24.

ІЛЮСТРОВАНА
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
з додатком
НОВОГО ПЕРІОДУ
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
за роки від 1914 до 1919.
Написав
МИХАЙЛО ҐРУШЕВСЬКИЙ
Ціна $3.06.

Ця книжка обовязково повинна бути в кожній українській хаті.

Замовлення враз з належитістю слати до:
"SVOBODA,"
BOX 346, JERSEY CITY, N. J.
З Канади треба платити тільки американською волютою.

MACHINIST'S Mate Aurelio Tassone, Milford, Mass., recipient of a Silver Star Medal for gallantry in a Pacific island landing, should inspire thousands to buy Victory Bonds. When a Jap pillbox caused casualties in a construction force, he drove at it with a bulldozer. At a signal from an officer he dropped the blade of the machine and annihilated 12 men entrenched there. U. S. Treasury Department

Велика лакоминка – огірки

Орірки у старовині.

Першими аматорами огірків були греки та римляни. Вони годували огірки в оранжеріях і щоб надати їм ніжніший смак садили їх між рожами, виноградом і бресквами. Для цілої римської держави огірки були лакоминкою. До доброго тону між аристократами належало мати власні оранжерії для годівлі огірків. Туди водили гостей з гордістю і дістати в дарунку від господаря один огірок це була неабияка честь.

В арабів і персів огірки шанували як рідку страву і тільки багаті вибранці могли ними насолоджуватися. Коли у Смирні вродився перший огірок, ціле місто святкувало цю подію і коли огірок відрізали — з мурів міста дали святочні гарматні стріли.

Монгольський володар.

Про страшного монгольського володаря Тімура Ленга, що гнобив перський нарід 25 років, оповідають, що він нераз помилував засудженого, коли дістав у дарунку огірок. Коли він у 1405 р. нарешті вмер, нарід із радости положив йому у гріб кошик повний огірків, щоб він ними наївся до відброду і ніколи більше не прокинувся. Огірки були тоді такі дорогі, що кілька днів після похорону, ввесь кошик зник із гробу сатрапа. Коли Могамед II. здобув у 1453 році Константинополь і зробив з цього міста столицю держави, він приймав своїх придворних великим бенкетом. Як окрема страва стояла на срібній таці — приправлені огірки. Він сам дуже любив їх. На таці бракувало двох із числа виданого до кухні. Султан попав у лють і казав перешукати цілу палату. Злодія не знайшли. Тоді він казав припровадити перед себе всіх чур і почав шаблюкою розрізувати їм живіт. Коли вбив сімох — на салю ввійшов перший із запрошених гостей і так різня припинилася. Щойно коли за столом Могамед наївся огірків — його лють минула.

Під шибеницею.

У XVII. віці панував у Німеччині загальний звичай, що в день, коли тратили когось на шибениці, всі, що виконували присуд — судді, священники і кат діставали панську вечерю. Один злочинець покористувався правом, що може висловити свою останню волю, що хоче перед смертю зїсти і випити та замовив собі — порцію огірків, рідку лакоминку. Це значило, що його кат і його судді мусіли дістати теж те саме. Про таку вечерю мусів подбати сам кат і кошта за неї вставити пізніше в рахунок для суду. Але при найкращій волі він не міг нігде роздобути огікра. Засудженець обстоював при свому і судді мусіли відложити кару. Цілий тиждень шукали за ними, і мусіли їх привезти аж з України. Так огірки продовжили злочинцеві життя.

На просторах давньої російської імперії огірки були віддавна народньою стравою. Там нарід уперше придумав спосіб класти в оцет з різним корінням, себто „квасити" їх. Так там їдять їх і досі. Але їдять теж зовсім сирі, тільки із хлібом. Люди з вибагливим піднебінням прицмокують язиком на саму думку, як огірки смакують до сала та горівки.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тот. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. вересня, в год. 2-гій пополудни, в Укр. Павільоні. Довгуючі члени щоби сповнили свою належитість. Просимо вступати в члени У. Н. Союзу. Зголосіться до секретаря: J. Markowicz, 46 Hayward Ave., Carteret, N. J. — І. Савчак, предс.; А. Скоцинець, кас.

ЧИСТУ ОДІЖ
НА РАТУНОК І ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ В ЕВРОПІ ПРОСИТЬСЯ НЕГАЙНО ВІДСИЛАТИ В МАЛИХ ПАКУНКАХ ДО НЮ ЙОРКУ НА ТАКУ АДРЕСУ:
UNITARIAN COLLECTION WAREHOUSE
UKRAINIAN RELIEF
31 EAST 35th STREET NEW YORK 16, N. Y.

Почитайте самі й дайте прочитати своїй дитині книжку, з якої пізнати, як і чим можна в світі вибитись і перемогти нужду та інші перешкоди і дійти до світової слави і маєтку, вживаючи як одного так другого для помочі тому бідному народови, з якого Походимо. Такою книжкою є:
Олександер Мишуга
(МИСТЕЦЬ І ЛЮДИНА)
Львів, 1938. Сторін: 208. Ілюстрацій: 60.
Ціна $2 в книгарні „Свободи".
Замовляйте, пишучи на таку адресу:
"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, 3, N. J.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ
КУПІТЬ ІЙ ПОТРІБНІ КНИЖКИ!
Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби заохотили її читати.
Ось Вам вибір таких книжок для дітей:
ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука — 50 ц.
ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанки для 2. кляси) М. Матвійчука — 55 ц.
ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. кляси) М. Матвійчука — 75 ц.
ШКІЛЬНИЙ СПІВАНИК у двох частях. Зладив Ф. Колесса — 75 ц.
ПОЧАТКОВА ҐЕОҐРАФІЯ, написав Степан Рудницький для народних шкіл — 60 ц.
МАТЕМАТИКА, Ів. Андрущенка, практичні поради з аритметики та ґеометрії, опр. — 50 ц.
ПРИГОДИ РОМКА БОМКА, Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей. — 30 ц.
МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипякевича — 15 ц.
МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович — 35 ц.
ХРИСТІЯНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький — 50 ц.
ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:
МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук — 75 ц.
Замовлення слати:
"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY 3, N. J.

Чому ще нема у вас
такої цінної книжки про наше життя в Америці, яку повинні ми дати в руки молодого покоління, щоб знало, чим ми тут жили, якими ідеалами і мріями, і що з того осягнули, а що ще треба добувати?
А такою книжкою є:
ЮВИЛЕЙНИЙ АЛЬМАНАХ
виданий з нагоди
ПЯТЬДЕСЯТЬЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ У. Н. СОЮЗУ.
Ціна за Альманах, що має понад 300 сторін друку: $2.50.
Замовляйте, пишучи на таку адресу:
SVOBODA
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY 3, N. J.
ЗАВВАГА: Хто замовить з Альманахом ще й Пропамятну Книгу У. Н. Союзу, дістане обидві книжки за $3.00.
Замовлення з Канади треба платити американською валютою.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

МИХАЙЛО ГРАМЯК, був. старшина У. Г. Армії, що тепер живе у Баварії в Німеччині, пошукує **МИХАЙЛА ГРАМЯКА**, сина Теодора, **ІЛЬКА ГРАМЯКА**, сина Захарія, і **ГРАМЯКА**, сина Стефана. Всі вони з Геленкова коло Козови. Перебували в Ню Йорку і Філядельфії. Хто про них знає, або вони самі, хай пише:

Mrs. MARY HOPTIAK
722 Sarah St., Carnegie, Pa.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ

94-АКРОВА молочна фарма, добрий дім, 14 КОРОВ, 3 ТЕЛЯТ, 1 БУГАЙ, 2 КОНІ, великий ЗБІР, машинерія, близько DEPOSIT, N. Y. **Ціна $7,500.** НА СПЛАТИ

120-АКРОВА знаменита молочна фарма, при головній дорозі, добрий великий дім. 22 дійні КОРОВИ, 2 ТЕЛЯТ, 2 КОНІ, великий ЗБІР, машинерія, близько ROSCOE, N. Y. **Ціна $12,000.** — СПЛАТИ.

184-АКРОВА знаменита молочна фарма, добрий 11-кімнатний дім, усі містові уліпшення, 2 великі барні, silo, велике озеро припирає до фарми, ідеальне для плавби лодками і ловлення риб (також добра на BOARDING HOUSE) — 22 дійних КОРОВ, 6 молодих „СТАК", 2 добрі КОНІ, КУРИ, великий ЗБІР, машинерія, близько МІСТЕЧКА на Macadam Road, дуже добра земляш близько STAMFORD, N. Y. **Ціна $11,000.**—СПЛАТИ.

Маємо на продаж багато інших ФАРМ і ҐАЗОЛІНОВИХ СТАЦІЙ, як також БОРДІНҐ ГАВЗІВ.

W. SZACHACZ
65-06 Grand Ave., Maspeth, L.I., N.Y.
Пишіть по англійськи.

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
801 SPRINGFIELD AVENUE,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

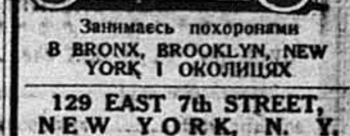
НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО
Завжди ЩАДІТЬ дещо з вашого обезпечення.
Ми уладжуємо прекрасний ЦІЛИЙ ПОХОРОН за — $150.00
У випадку смутку в родині кличте:
KAIN MORTUARIES, INC.
S. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET
PERTH AMBOY, N. J.
Phone PE 4-4646
— or —
E. H. VREELAND, Mgr.
86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone BIgelow 3-6762

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як — $150
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY
Rignified funerals as low as $150
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 1249. Тайний перехід.

Не взажаючи на прохання Десії, д-р Брекевз наказав перевести Тарзана до тюрми у „Великому Домі".

Тарзан думав, що його вязничник був людиною, яка вміє придумати тайний перехід і тому застукав у стіну.

І справді! Тарзан переконався, що за стіною була порожнеча. Він теж найшов тайні двері.

Опісля він потемки перебрався через тайний вхід, хоч відчував, що може впасти в якусь засідку.